

Јеромонах Иринеј Краћунаш

Натприродно рођење Господа нашег Исуса Христа

Рођење Господа као најзначајнији догађај у историји човечанства, уједињује у себи најтананије аспекте, деликатне и скромне, али уједно аспекте истинске божанске величине. О Његовом натприродном Рођењу имамо само два подробна извештаја, и то код еванђелиста Матеја и Луке, али и осталим светим новозаветним писцима није стран овај догађај (види Јн. 1, 14; Гал. 4, 4). Догађај Рођења се десио у Палестини, последњих дана Ирода Великог, 748. године (по римском рачунању, од оснивања Рима), и пет година после усвојеног рачунања хришћанске ере.¹ У Галилеји, једној од провинција Палестине, живљаше у оно време једна сирота девојка која се зваше Марија. Она беше обручена за једног старог и праведног човека, по имену Јосиф.

Одавде почиње дивно описивање Еванђеља у вези са натприродним Рођењем Спаситеља Господа Исуса Христа. Следећи хронолошким редом и логиком представљамо прво казивање св. еванђелиста Луке. Он говори о Спаситељевом рођењу следећим речима: „А у шести месец посла Бог анђела Гаврила у град Галилејски Назарет ка девојци испрошеној за мужа, по имену Јосифа из дома Давидова; а девојци беше име Марија. И ушавши к њој, анђео рече: радуј се благодатна! Господ је с тобом, благословена си ти међу женама. А она видевши га уплаши се од речи његове и помисли: какав би ово био поздрав? И рече јој анђео: не бој се Марија! Јер си нашла милост у Бога. И ево затруднићеш, и родићеш сина и надени му име Исус. Он ће бити велики, и назваће се син Највишега, и даће му Господ Бог престо Давида оца његова; и цароваће у дому Јаковљеву вавек,

Са румунског превели Ђакони Василије Вадил и Митрофан Кодил.

¹ Историја Хришћанске цркве I део, проф. Т. М. Попеску, проф. о. Т. Бодогас и проф. Г. Г. Станеску, Букурешт, 1956, стр. 24—25.

и царству његовом неће бити краја. А Марија рече анђелу: како ће то бити кад ја не знам за мужа? И одговарајући анђеол рече јој: Дух Свети доћи ће на тебе и сила Највишега осениће те; зато и оно што ће се родити биће свето, и назваће се Син Божји. И ево Јелисавета твоја тетка, и она затрудне сином у старости својој, и ово је шести месец њојзи, коју зову нероткињом. Јер у Бога је све могуће што рече. А Марија рече: ево слушкиње Господње: нека ми буде по речи твојој. И анђеол отиде од ње” (Лк. 1, 26—38). Ово је, по сведочанству св. еванђелиста Луке, натприродно зачеће Господа нашег Исуса Христа. Различита деликатност његовог казивања, његов пријатан и очаравајући смисао, јасно нам показује да је еванђелист Лука чуо догађај баш из уста Богородице Марије.

„Кад је овде само сведочанство, ко не осећа да је ово сведочанство св. Дјеве? Колика озбиљност у овом дијалогу! Колика посебна тајанственост! Такво једно савршено и чисто сведочење могло би бити само одјек онога што се чуло баш од ње. Ова сведочења треба да дођу само од саме личности која је била њихов сведок².” Обично су мајке прва природна хроника почетне етапе њихове деце. Али св. Марија је знала да се чудна дела, која су се догодила с њом, не могу свакоме поверавати, него све их чуваше, стављајући их у своје срце (Лк. 2, 19). У прво их је време Дјева Марија објавила интимном кругу неколицини Спаситељевих апостола, између којих сигурно беше и св. Лука, онај који је за писање Еванђеља испитао све подробно од почетка, и један од оних који су од почетка били сведоци и слуге Речи (Лк. 1, 1—14). У овом смислу можемо рећи, по једногласном мишљењу св. предања и модерних егзегата, да је св. Лука чуо ово сведочанство из самих уста св. Марије Дјеве. Из овог извештаја јасно можемо видети физиономију Дјеве Марије; пример чистоте, чистог девичанства, безазленог смирења, нелицемјерне и јаке вере; ево душе велике Марије, Богородице.

После примања ове чудесне вести Дјева Марија одлази у Јудеју, својој рођакињи Јелисавети да јој наговести ову велику тајну, ради које ће је блаженом звати сви родови земаљски (Лк. 1, 48—49). После тромесечног боравка код Јелисавете Дјева Марија се враћа своме заручнику Јосифу. Дошли смо, дакле, на оно што нам приповеда еванђелист Матеј. Он нам каже: „А рођење Исуса Христа било је овако: кад је Марија, мати његова, била испрошена за Јосифа, а још даск се не беху састали, нађе се да је она трудна од Духа Светога. А Јосиф муж њезин, будући побожан, и не хотећи је јавно срамотити, намисли је тајно пустити. Но кад он тако помисли, а то му се јави у сну анђеол Господњи говорећи: Јосифе сине Давидов! не бој се узети Марије жене своје; јер оно што се у њој зачело од Духа је Светога. Па ће родити сина, и надени му име Исус; јер ће он избавити свој народ од греха његових. А ово је све било да се изврши што је Господ казао преко пророка који говори: Ево, девојка ће затруднети, и родиће сина, и наденуће му име Емануило, које ће рећи: с нама Бог. Кад се Јосиф пробуди од сна, учини као што му је заповидио анђеол Господњи, и узме жену своју. И не знадијаше за њу

² Е. Bougand Mgr. Iisus Christos Прев. Б. Берулеануа, Букурешт, 1939, стр. 62.

док не роди сина својега првенца и надену му име Исус" (Мт. 1, 18—25).

Казивање св. еванђелиста Матеја ставља у свет друге важне чињенице за овај чудесни догађај. Анђео долази Јосифу кад се налазаше у једном немирном стању, проузрокованом положајем његове заручнице. У његовој души се одигравала снажна битка између његових праведних осећања према закону Божијем и осећања љубави и поштовања према својој заручници која, иако бременита, ипак имађаше непорочан живот. „Праведни Јосиф — каже св. Јован Златоусти — толико је чист и одрешен од греха, да не жељаше ражалостити своју заручницу Марију ни са најмањом ствари откривши јој своју сумњу. Зато решава да је тајно отпусти. Ако остане поред своје заручнице, Јосиф се бојаше да неће можда погазити закон; али с друге стране, не жељаше да је одведе на суд, како је захтевао закон у оваквим случајевима, јер би је тако ставио у неповољан положај, осрамотивши је и предавши је на смрт. Он не чини ни једно ни друго, него се решава да узме један став узвишенији од прописа Старог завета³". После итнервенције анђела, Јосиф је заиста убеђен да је његова заручница непорочна и света, онаква какву је и знао; шта више, он сазнаје да је она изабрана да испуни велика дела у тајни спасења људског рода. Ово га чини, не само да добије поново мир и уверење, него још више, пун благодарности према Богу, Јосиф остаје да отсад и даље живи са својом заручницом, да би кад се испуни време као праведни Симеон, могао видети својим очима спасење, које је Бог припремио свим људима. Начин како се понашао стари Јосиф са својом заручницом приказује га као човека са најодличнијим особинама једног старца. Зато га еванђелист и назива праведним, дакле човек који има све врлине.

Сем казивања о натприродном зачећу два еванђелиста, а посебно еванђелист Лука, дају нам извештаје у погледу времена и места, а овај други (Матеј) и у погледу самог рођења Спаситеља (Лк. 2, 1—19; Мт. 2, 1—12). Видимо из досад реченог да еванђелист Лука излаже чињенице које се односе на Дјеву Марију, св. Матеј које се односе на праведног Јосифа. Иако постоје ситне привидне разлике између два еванђелиста, ипак су они сагласни и допуњују један другог, излажући на што јаснији начин истину о натприродном зачећу Господа нашег Исуса Христа. Како је то изложено у Светом писму, ова истина је у потпуности осветљена. Марија беше заручена за Јосифа из дома Давидова. Значи, брак који се састоји од једне службене церемоније, кад заручница беше одведена у дом мужа, још не беше извршен. У моменту кад је анђео јавио Марији Дјеви да ће бити мајка, да ће родити, испречила се тешкоћа која је узнемирује. „Оно што ми највише збуњује памет, и баца у дубоко размишљање су речи да треба да роди будући девојка. Ко је икад видео плод без корена, рођење без семена, реку без извора, сина без оца, мајку без мужа. Како ће ово бити, будући да не знам за мужа"⁴. „Ово нас исповедање

³ Омилија 3. на Јев. по Мат. у *Oeuvres complètes de S. Jean Chrisostome*, sous la direction de M. Jeanin, Var le Duc 1856 vol. VII стр. 30. Види и др В. Георгиу, св. Јеванђеље по Матеју са коментаром, Черновци 1925 стр. 93—103.

⁴ Илија Минијат, *Поуке и проповеди*, прев. проф. о. Д. Фећору, Букурешт, стр. 636.

уверава да је она у моменту јављања анђела само била обручена, и неудата за Јосифа. Али ово доказује још више: обручивши се Јосифу, на видљив начин, и прихватајући будући брак, на који беху одређене заручнице, Марија је одлучила, несумњиво у договору са својим заручником, да остане девојка⁵. Она се умирује онда када јој је анђео благовестио да ће остати девојка, и рођење које јој је најавио анђео није обично, свакидашње, него је то нешто друго које се чини енергијом и моћи Божјом.

Када Марија Дјева беше одређена да остане девојка пре анђелске благовести, још ће се и утврдити ово одређење после анђелове чудесне благовести, нарочито сазнавши да ће родити остајући девојка. Став праведног Јосифа говори у прилог Дјеве Марије. Умиривши се од било какве сумње за њу и знајући од анђела план Божји с њом, по савету анђела (Мт. 1, 20) „реши се да је узме” у своју кућу, ону која беше његова заручница и коју ће учинити као своју супругу, под велом обичног брака он ће бити чувар Марије Дјеве и заштитник Исусу Христу⁶. Ову истину исповеда св. Јован Златоусти говорећи: „Он се зове муж, а она жена, имена су правилна, али су далеко од сваке реалности. Ова имена да разумеш по речи, али не по стварима”⁷. Исто у овом смислу нам говоре речи св. еванђелиста Матеја који каже о Јосифу: „И не знађаше за њу док не роди Сина свог прворођеног” (Мт. 1, 24). Додатак који прави еванђелист говорећи: „док не роди свога сина Сина прворођеног” не изражава само чињеницу да пре овог чудесног Рођења Јосиф није познао Марију, него нам показује да се и убудуће, после рођења, Јосиф понашао са својом заручницом као и раније. Свеза „док” или „до” у Св. писму показује у највише случајева несвршену радњу (време). Ова истина потпуније излази на светлост кад испитамо и друга места из Св. писма. „Ја сам с вама у све дане до свршетка века” вели Спаситељ (Мт. 28, 20)⁸. Ако би узели обични смисао везе „до”, тада би произилазило да ће Спаситељ после другог доласка прекинути животну везу са својим ученицима, што би био апсурд; јер се на овом месту тачно јавља супротна идеја, наиме вечита веза са ученицима, па чак и после другог доласка^{8а}.

Из горе реченог види се да је неоспорна истина не само натприродно рођење Спаситеља него и приснодјевство Марије. У обичном рођењу једног човека, по законима рођења, јесте резултат људске иницијативе. „Да би жена родила мора бити сједињена у браку, и то је закон природе” — каже св. Јован Златоусти; али кад Дјева, која не познаје брак, рађа и опет остаје девојка, тај је догађај виши

⁵ М. Лепин, *Histoire de Jésus y Le Christ, Encyclopédie populaire des connaissances christologiques sous la direction de G. Bardy et A. Tricot, Paris 1935, стр. 260—261.*

⁶ *Idem* стр. 263.

⁷ Беседе на Господње празнике, прев. проф. о. Д. Фећору, Букурешт, 1942, стр. 38—39.

⁸ О. Михали, ћерки Сауловој, каже се да „није имала деце до смртног дана” (II Сам. 6, 23). Сигурно да овим речима није се хтело рећи да је имала деце после смрти, него није имала деце никада, дакле веза »док«, »до« је идентична са „никад”.

^{8а} П. Свјетлов, Хришћанско учење у апологетском излагању, превод с руског од С. Бежана и К. Томескуа, Кишињев 1936, том. I стр. 322.

од природе. Природа је одстранила своје законе, и испунила Господареву вољу. Природни закони не дозвољаваху Рођење као Његово; али је као Владар природе увео једно необично рођење, да покаже да и тада кад је постао човек не рађа се као човек, него се рађа као Бог. Тако се данас рађа од Девојке победивши природу и превазишав закон брака; јер припадаше савршеном у светости, да се роди кроз чисто и свето рођење. Као што се од Адама родила жена без жене, исто тако је данас Дјева родила човека без мужа⁹. Према томе, личност Исуса Христа није се формирала у потпуности од Маријине девичанске утробе. Она постоји пре као Син Божији, као субјект: „дакле као иницијатива за нови облик постојања. Ради те чињенице, као препостојећи божански Субјект, Он се није могао покорити људској природи у погледу свог доласка у свет, обучен у људску природу”¹⁰. Ако би се покорио овом људском захтеву, Он би престао да буде пређашњи божански субјект, био би дакле субјект људски. О овој ствари не може бити говора кад је реч о Спаситељевом рођењу, јер иницијатива потиче од стране божанског Субјекта. У овој чињеници и лежи његово натприродно рођење; да је сам Син Божији као одувек постојећи божански Субјект засновао своју замисао као човек у Дјеви Марији¹¹. Свети Јован Златоусти вели: „Рођен од Оца, што је тешко изразити речима, рађа се за мене од Девојке на необјашњив начин. Први пут се родио од Оца пре векова, адекватно природи, као што зна Онај који Га је родио, а данас се опет родио супротно природи, по благодати Светог Духа. Његово је рођење горе истинито, а рођење доле исто тако није лажно. Заиста се родио Бог од Бога, и уистину Исти се родио од Девојке. Горе једини Прворођени од једног, доле исти једини Прворођени од једне Девојке. Као што је нечасно да за горње рођење предлажеш мајку, исто тако је хулно да предлажеш оца за доње рођење. Отац је родио безболно, а Дјева је родила непорочно”¹².

Родивши се од Дјеве Марије, Исус Христос је онакав какав је био од вечности, дакле Бог, али је постао што није био, дакле човек, но без греха, и тако поста богочовечанска личност. Родивши Исуса Христа, Дјева Марија је остала каква је била пре рађања, наиме девојка, али постала што није била, постала је Мајка-Девојка.

Такво учење о натприродном рођењу Господа нашег Исуса Христа није нешто насилно, нешто што само задовољава побожну жељу за чудом, него је природни догађај потребан у тајни оваплоћења. Прихватити да је Богородица Марија родила Господа као Дјева, значи признати да његова личност није производ измишљотине, него надчулности; значи Он није обичан човек, него је сам Бог¹³. Јер ако се родио као обични човек, где би било његово божанство? А рођење које је изнад природе, доказ је да је ту јављени Бог¹⁴. Значи, из-

⁹ Св. Јован Златоусти, Беседе, стр. 29 и 32.

¹⁰ Проф. о. Д. Станилоје, Исус Христос, или обнављање човека, Сибиу, 1943, стр. 149.

¹¹ Idem стр. 149.

¹² Беседа на Господње празнике, стр. 28.

¹³ Проф. о. Д. Станилоје, цит. дело стр. 150.

¹⁴ Св. Григорије Ниски, Велика катихетска реч, превод од проф. Д. Криспескуа и Н. И. Баркеа, Букурешт, 1947 стр. 58.

међу натприродног рођења и божанства Спаситељевог је тесна веза. Његово божанство је створило могућност рођења ван природе, а рођење ван природе доказ је Његовог божанства.

Ако покушамо објаснити како се извршило натприродно Спаситељево рођење, нећемо моћи, пошто превазилази могућности људског разума. Има много ствари у природи у чију суштину људски разум не може проћи, а још више ова чињеница превазилази законе природе. Ово потврђује св. Јован Златоусти говорећи: „Нити се Његово рођење на небу може објаснити, нити његово рођење у времену дозвољава да буде испитивано. Јер Дјева је родила данас то знам, и да се Бог родио без времена верујем; али начин рођења сам научио да поштујем ћутањем, и нисам дозволио да га испитујем речима”.¹⁵ Натприродно рођење је чудо премудрости, неограничене љубави и свемоћи Божије (Лк. 1, 35—37). Из реченог произилази да се надприродно рођење Спаситеља Исуса Христа приказује као очигледна чињеница. Ипак у текстовима Светог писма праве се неке разлике које, на први поглед, за непознаваоца, могле би бити навођене као докази против натприродног рођења и Маријиног приснодјевства. Успут ћемо их споменути и дати њихово главно значење. Тако је на неким местима Спаситељ наш Исус Христос назват „Син прворођени” (Мт. 1, 25). Ако је Господ Исус назват „прворођени” значило би да је Христова Мајка, Богородица, родила и другу децу, од којих је први Исус Христос. Али појам „прворођени” никако нема овај смисао. „Првенцем” се код Јудеја називаше дете које „прво отвори утробу”, дакле рођени су први од остале деце, и ово се звање везиваше за наследно право на родитељско имање, а ако се не би родила друга деца, оно (дете првенац) треба да поклони цео свој живот Богу (IV Мојс. 8, 16; Изл. 13, 2). Дакле назив „прворођени” не упућује на то да би Богородица могла имати и другу децу. У овом случају „прворођени” значи „јединородни” у смислу „једини рођен”. Друго значење је искључено.

Но, ипак у Новом завету се говори о браћи и сестрама Господњим (Мт. 12, 47—50; Лк. 8, 9; Јн. 2, 12 и др.). Како објаснити ову ствар? Она се објашњава на овај начин. На истоку, углавном специјално код Јевреја, назив брат или сестра употребљаваше се у ширем смислу, не у смислу као што је то данас у нас, брат од стрица или сестра од стрица, или друга сродства ближа или даља, називали су се браћом и сестрама (Пост. 13, 8; 14, 16; 24, 48; 29, 12—15; I Днев. 23, 22 итд.). У ствари, речју брат или сестра, у хришћанском говору се изражава и духовно сродство које постоји између свих хришћана, који пошто су синови Божији (по благодати) сви су и браћа међу собом. Ако би речи „браћа и сестре Господње” заиста значиле браћу и сестре Христове, тада би требало рећи за Богородицу да је дошла заједно са својим синовима и кћерима, што се никада није рекло, него се каже увек да: „беше Марија Мајка Господња с браћом и сестрама Његовим (Мк. 3, 31)”. Из овога што је речено у правом смислу произилази да „браћа и сестре Његове” нису у исто време синови и кћери Мајке Његове. Они се никад не називају синови Марије и Јо-

¹⁵ Беседе на празнике Господње стр. 28—29.

сифа, напротив Богородица Марија је стално називана Мати Исуса, а Исус Христос је називан њеним сином.

Чињеница да је Господ кад је био распет на крсту, поверио своју Мајку апостолу Јовану (Јн. 19, 26), убедљив је доказ да Мајка Господња није имала друге деце сем Исуса Христа; јер кад би имала Христос би је поверио једном од њих, и не би је дао св. апостолу Јовану. У овом случају, браћа и сестре Господње нису више до браћа од стрица (односно сестре од стрица), дакле другостепена браћа Спаситеља Исуса Христа. Зато је Син рођен изнад природе Син Дјеве Марије¹⁶.

Поред тога, на неким местима у Еванђељу Спаситељ је назван једноставно „Син Маријин и Јосифов“, или „син дрводеље“ (Мт. 13, 55; Лк. 3, 23; Јн. 6, 42 итд.). Чинило би се да је говор о једном природном рођењу и природном сину. Поставља се питање: зашто св. еванђелисти приказују Исуса Христа као правог сина Јосифа и Марије? Ово је један знак Божанске премудрости и промисла у погледу натприродног Спаситељевог рођења, које имаше један тајанствени вео, да би у почетку требало да остане тајна св. породице, а касније да буде познат личностима ужег круга. По прописима закона и по схватању света, Јосиф, будући заручен с Пресветом Маријом и живећи заједно, основао је једну породицу, а дете Исус беше законити њихов син. Мада је у ствари, како сам већ рекао, света породица један вео који прекрива чудесну и велику тајну натприродног рођења од Приснодјеве Марије. „Посматрајте, — каже св. Јован Златоусти, — како еванђелист назива женом девојку, будући да не желаше открити ово чудо; ипак он је рекао доста да се одбаци претпоставка да се Исус Христос могао родити као и остали обични људи“¹⁷.

Да није Дјева Марија била заручена, била би сматрана од Јудеја као прељубница, и навукла би на себе оштру казну закона, било како да тражи да каже истину. Али заручивши се за Јосифа, беше рачуната као „његова жена“ (Мт. 1, 20), и она је тиме чувала своје поштење и честитост пред људима. Иначе срамна мрља би пала и на Спаситеља, и могао би бити оклеветан да је рођен из прељубе. У овом случају нико не могаше да каже ту ствар, па чак и неверни Јевреји беху приморани реалношћу да исповеде: „Ово је син Јосифов, којег мајку и оца знамо“ (Јн. 6, 42).

Бог се бринуо да чедност Мајке Господње буде нетакнута. Отуда је у вези натприродног Господњег рођења различита икономија божанског промисла¹⁸. Ово никако не значи да је ова истина остала непозната првим хришћанима, те да се она касније формулисала, као спонтана творевина хришћанске мисли. Као члан вере, натприродно се рођење налази како у Еванђељима тако и у списима

¹⁶ Види опширно код др В. Георгија, цит. дело стр. 108—110; свештеник проф. П. Дечелеану, »Уџбеник сектологије«, Арад 1948, стр. 164—169; П. Свјетлов, цит. дело, стр. 321—324, као и остала места на дотично место.

¹⁷ Трећа Омилија на јев. по Матеју, цит. произвољно.

¹⁸ Поред свега тога, Јудеји су се борили против Исуса, измисливши такве оптужбе, говорећи да је рођен од прељубнице (Јн. 7, 38), а касније један, као Целс, измислили су свакакве приче о Мајци Господњој и њеном Сину Исусу Христу.

апостолских отаца, али је касније формулисано као догмат на васељенским саборима, као одувек драгоцену истину за хришћанско учење и живот. На темељу ове истине почива сама дивна стварност натприродног Рођења Христовог. Кад не би била ова истина позната од почетка, после би се са тешкоћом формулисала, имајући у виду да јудејској традицији беше страна мисао о рођењу Спаситеља од Дјеве.

Јудејци имаћаху различито мишљење о девичанству, сасвим друго од онога што се развило касније међу хришћанима. У јудејству брак беше много цењенији од девичанства, нежењене беше срамота, зато чак девојке које налагаху завет непрестаног девичанства, чиниле су церемонију заруке. Ово се сазнаје из чињенице: да је св. Игнатије, у првој половини II-ог века, нападао евионите, јер не желе да признају натприродно рођење Господа нашег Исуса Христа, већ остају при јудејском схватању. Стога се у почетку истина о натприродном рођењу Христа није користила као аргуменат за Спаситељево божанство, јер су Јудејци били противници овој мисли, него се базирало на другим очигледнијим доказима, као што су чуда, Његова морална савршеност, васкрсење из мртвих и др. Под оваквим условима не може бити говора о формирању једне легенде, једног мита о Христовом натприродном рођењу. Јудејци не осећаху његову потребу, јер ова идеја беше страна јудејској идеологији. Чак Исаијино пророштво (7, 14) о рођењу од девојке временом је изгубило свој прави смисао, и место њега дошла је мисао о Месији као политичком човеку. Она беше разумљива у пуној светлости тек после њеног испуњења у Спаситељевом рођењу, као што су се испунила и друга пророчанства.

Дакле, натприродно рођење је посведочена истина позната од почетка Хришћанској Цркви, имајући за основ сам факат Христовог натприродног рођења¹⁹.

На крају као последњи проблем, можемо поставити питање, у каквом се односу налази истина о натприродном рођењу Спаситеља према митовима источних народа, о пореклу и чудесном рођењу богова и познатих хероја. Оно што смо утврдили у почетку основна је разлика у погледу приказивања и разумевања ове ствари. „С друге стране, у извештајима из античког паганства видимо не само непрецизност, нејасноћу, детињско излагање, бизарност, него понекад у основним идејама чак лудост и грубост. На другој страни, у еванђелском излагању је дивна збирка догађаја са свим подробностима и веродостојношћу; најделикатнија простота сједињена с најдирљивијим религиозним достојанством”²⁰. Ово је толико очигледна истина, да је била призната и од критичара, рационалиста, као Ренана који назива св. Луку божанским уметником, који рукује божанском уметношћу²¹. Такође не може бити говора о утицају паганских митова на хришћанско схватање о натприродном рођењу Христа од девојке Богородице. Приступ паганских неморалних митова у концепције и живот јудејског народа био је спречен њиховом вером у

¹⁹ Види потпуније П. Свјетлов, цит. дело стр. 316—324; М. Лепин, цит. дело стр. 256.

²⁰ М. Лепин, цит. дело стр. 257.

²¹ По М. Лепину, цит. дело стр. 258.

једнога Бога и услед високих моралних начела које имаху. Пошто је Црква имала одречан став и према апокрифним еванђељима тако да их уопште није примила у канон Новог завета, иако беху творевина хришћанске побожности, као једна врста прослављања и обожавања Спаситеља, још мање може бити говора о неком религиозном синкретизму у Еванђељу, или било о каквом религиозном утицају страном за Еванђеље.

Пре бисмо могли рећи да је прва блага вест и старо Исаијино пророчанство продрло у друге оријенталне народе, давши повод за појаву неких легенди о рођењу богова и мудраца од девојке²². Натприродно рођење Господа нашег Исуса Христа јавља се дакле као јединствени и неоспорни факат. Став Дјеве Марије и праведног Јосифа, као и казивања Еванђеља обилно доказују ову чињеницу.

Христово рођење се извршило изнад природних закона. Јер, као Син Божји, као субјект који постоји од вечности, долазећи у свет, Он то није учинио по људској иницијативи, него је Сам извршио замисао о свом рођењу од Дјеве Марије, ради људског спасења. У овом случају, натприродно рођење показује Божанску личност која одстрањује прародитељски грех с којим је оптерећен људски род²³.

Спаситељево натприродно рођење је догма која се увршћује као логична истина у оквир хришћанске науке, имајући посебну вредност у православној догматици. Но ова догма, као и било која друга, има посебну моралну вредност. Спаситељ је својим натприродним рођењем увео у свет ново рођење по Богу, за нови чисти и свети живот, живљење по његовој вољи. О овом новом рођењу нарочито говори св. еванђелист Јован (Јн. 1, 12—13; 3, 3—21). А акадист га тумачи лепим речима: „Видећи како се Бог на необичан начин очовечио, уклонимо се од сујетнога света и управимо ум на божанске ствари; јер Бог ради тога на земљу сиђе да на небеса изведе нас . . .” (кондак 8). Ово рођење кроз које треба да прође, на реалан начин, сваки хришћанин доноси са собом, као благословени род, остваривање истинског живота, те су га анђели прославили приликом надприродног Христовог рођења лепим речима у познатој песми: „Слава на висини Богу, и на земљи мир, међу људима добра воља (Лк. 2, 14).

²² Види опширно о овоме проблему код П. Свјетлова, цит. дело стр. 316—395; М. Лепина, цит. дело стр. 256—257; В. Георгиу, цит. дело стр. 110; К. Србу, Хришћанство и Будизам, у часопису „Митрополија Ардеала” бр. 3—4, год. 1956. стр. 278—289; проф. С. Влад, Митолошка школа, Критичке историјске студије, Сибиу 1943; проф. Гр. Т. Марку, Митос, од пастирске посланице до Де. Лукијан Блага, Сибиу, 1942; проф. Ем. Василеску, Господ наш Исус Христос и остали оснивачи религија, Магистарска предавања, Букурешт, 1954/55.

²³ Проф. о. Д. Станилоје, цит. дело стр. 151.

Види и студије проф. Ј. Михалићеску у часопису „Biserica ortodoxa Româna”, године 1923—1926.